

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)
z 19. septembra 2006 *

V spojených veciach C-392/04 a C-422/04,

ktorých predmetom sú návrhy na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podané rozhodnutiami Bundesverwaltungsgericht (Nemecko) zo 7. júla 2004 a doručené Súdnemu dvoru 16. septembra a 4. októbra 2004, ktoré súvisia s konaniami:

i-21 Germany GmbH (C-392/04),

Arcor AG & Co. KG (C-422/04), predtým **ISIS Multimedia Net GmbH & Co. KG,**

proti

Spolkovej republike Nemecko,

* Jazyk konania: nemčina.

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, predsedovia komôr P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas a J. Malenovský, sudcovia S. von Bahr (spravodajca), J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, K. Lenaerts, E. Juhász, G. Arestis, A. Borg Barthet a M. Ilešič,

generálny advokát: D. Ruiz-Jarabo Colomer,

tajomník: B. Fülöp, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 1. februára 2006,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- i-21 Germany GmbH, v zastúpení: M. Geppert, M. Schütze a B. Kemper, Rechtsanwälte,

- Arcor AG & Co. KG, v zastúpení: N. Nolte a J. Tiedemann, Rechtsanwälte,

- Spolková republika Nemecko, v zastúpení: S. Prömper, splnomocnený zástupca,

- holandská vláda, v zastúpení: H. G. Sevenster a C. ten Dam, splnomocnené zástupkyne,

- Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: M. Shotter a S. Grünheid, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 16. marca 2006,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrhy na začatie prejudiciálneho konania sa týkajú výkladu článku 11 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/13/ES z 10. apríla 1997 o spoločnom rámci pre všeobecné oprávnenia a individuálne licencie v oblasti telekomunikačných služieb [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 117, s. 15), ako aj článku 10 ES.

- 2 Tieto návrhy boli podané v rámci dvoch sporov medzi, na jednej strane, i-21 Germany GmbH (ďalej len „i-21“), resp. Arcor AG & Co. KG, predtým ISIS Multimedia Net GmbH & Co. KG (ďalej len „Arcor“), a Spolkovou republikou Nemecko na druhej strane, ktorých predmetom boli poplatky, ktoré tieto spoločnosti zaplatili za získanie telekomunikačnej licencie.

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

- 3 Článok 11 ods. 1 smernice 97/13 stanovuje:

„Členské štáty dbajú na to, aby účelom poplatkov uložených podnikom v rámci povolovacích konaní bolo výlučne pokrytie administratívnych nákladov súvisiacich s udelením, správou, kontrolou a uplatňovaním dotknutých individuálnych licencií. Poplatky vzťahujúce sa na individuálne licencie musia byť primerané vzhľadom na vyžadované množstvo práce a uverejňujú sa príslušným a dostatočne podrobným spôsobom, aby boli informácie ľahko dostupné.“ [*neoficiálny preklad*]

- 4 Smernica 97/13 bola zrušená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2002/21/ES zo 7. marca 2002 o spoločnom regulačnom rámci pre elektronické komunikačné siete a služby (rámcová smernica) (Ú. v. ES L 108, s. 33; Mim. vyd. 13/029, s. 349).

Vnútroštátna právna úprava

- 5 Článok 11 ods. 1 smernice 97/13 bol prebratý do nemeckého práva zákonom o telekomunikáciách (Telekommunikationsgesetz) z 25. júla 1996 (BGBl. I 1996, s. 1120, ďalej len „TKG“), ktorý je splnomocňovacím zákonom, a nariadením o poplatkoch za telekomunikačné licencie (Telekommunikations-Lizenzgebührenverordnung) z 28. júla 1997 (BGBl. I 1997, s. 1936, ďalej len „TKLGebV“), vydaným spolkovým ministerstvom pôšt a telekomunikácií na základe TKG.

- 6 § 48 ods. 1 zákona o správnom konaní (Verwaltungsverfahrensgesetz) z 25. mája 1976 (BGBl. I 1976, s. 1253) v znení zverejnenom 21. septembra 1998 (BGBl. I 1998, s. 3050) stanovuje:

„Zrušenie protiprávneho správneho aktu

Aj keď sa už protiprávny správny akt stal právoplatným, môže byť zrušený v celom rozsahu alebo čiastočne, a to s účinkom do budúcnosti alebo aj so spätným účinkom. Správny akt zakladajúci alebo deklarujúci právo alebo výhodu právnej povahy (správny akt, ktorý priznáva práva) môže byť zrušený iba za podmienok odsekov 2 až 4.

...“

- 7 Pokiaľ ide o rozhodnutia o uložení poplatku za udelenie telekomunikačnej licencie, Bundesverwaltungsgericht poukazuje na to, že v prípade zrušenia rozhodnutí majú dotknuté podniky na základe § 21 zákona o správnych nákladoch (Verwaltungs-kostengesetz) z 23. júna 1970 (BGBl. I 1970, s. 821) nárok na vrátenie protiprávne vybraných súm.
- 8 Z návrhov na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že podľa nemeckej judikatúry má správny orgán podľa § 48 zákona o správnom konaní v zásade diskrečnú právomoc, pokiaľ ide o zrušenie právoplatného protiprávneho správneho aktu. Táto diskrečná právomoc však môže byť obmedzená v celom rozsahu, ak zachovanie platnosti dotknutého aktu je „jednoducho neudržateľné“ so zreteľom na pojmy verejného poriadku, dobrej viery, spravodlivosti, rovnosti zaobchádzania, alebo je zjavne protiprávne.

Spory vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 9 Spoločnosti i-21 a Arcor sú dva telekomunikačné podniky. Rozhodnutiami zo 14. júna 2000 a z 18. mája 2001 im boli uložené poplatky za individuálnu telekomunikačnú licenciu, a to prvému podniku vo výške približne 5 420 000 eur a druhému podniku vo výške približne 67 000 eur. Uvedené podniky tieto poplatky bez námietok zaplatili a proti rozhodnutiam o uložení poplatku nepodali opravný prostriedok v lehote jedného mesiaca od ich oznámenia.

- 10 Podľa TKLGebV je výška poplatku odvodená od predpokladaných všeobecných administratívnych nákladov vnútroštátneho regulačného orgánu na obdobie 30 rokov.

- 11 V konaní o zrušenie rozhodnutia o uložení poplatku včas napadnutého opravným prostriedkom Bundesverwaltungsgericht rozsudkom z 19. septembra 2001 rozhodol, že TKLGebV nie je v súlade s normami vyššej právnej sily, a to s TKG a s nemeckou ústavou, a potvrdil zrušenie dotknutých rozhodnutí, ktoré vyslovil odvolací súd.

- 12 V nadväznosti na tento rozsudok spoločnosti i-21 a Arcor požiadali o vrátenie poplatkov, ktoré zaplatili. Ich žiadostiam však nebolo vyhovené. Z tohto dôvodu podali žaloby na Verwaltungsgericht, ktorý ich zamietol s odôvodnením, že ich rozhodnutia o uložení poplatku sa stali právoplatnými, a že v predmetnom prípade nie je namieste spochybníť odmietnutie správneho orgánu zrušiť tieto rozhodnutia.

- 13 Spoločnosti i-21 a Arcor sa domnievali, že Verwaltungsgericht sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, a to nielen s ohľadom na vnútroštátne právo,

ale aj s ohľadom na právo Spoločenstva a podali opravný prostriedok „Revision“ na Bundesverwaltungsgericht. Spoločnosť i-21 uvádza, že musela zaplatiť poplatok, ktorý bol tisíckrát vyšší ako poplatok, ktorý je ukladaný telekomunikačným podnikom po vyššie uvedenom rozsudku z 19. septembra 2001.

- 14 Bundesverwaltungsgericht vo svojich návrhoch na začatie prejudiciálneho konania uvádza, že pri zohľadnení iba vnútroštátneho práva by opravné prostriedky „Revision“ neboli úspešné. Podľa tohto súdu nejde o prípady, v ktorých zachovanie platnosti rozhodnutí o uložení poplatku je „jednoducho neudržateľné“, a v ktorých diskrečná právomoc správneho orgánu je obmedzená do tej miery, že mu nezostáva iná možnosť ako tieto rozhodnutia zrušiť. Bundesverwaltungsgericht sa totiž domnieva, že zachovanie platnosti rozhodnutí o uložení poplatku neporušuje ani dobrú vieru alebo rovnosť zaobchádzania, ani verejný poriadok alebo spravodlivosť, a že dotknuté rozhodnutia sa tiež neopierajú o zjavne protiprávnu právnú úpravu.
- 15 Vnútroštátny súd sa naproti tomu pýta na rozsah pôsobnosti práva Spoločenstva. Podľa vnútroštátneho súdu článok 11 ods. 1 smernice 97/13 zrejme bráni právnej úprave, akou je právna úprava vo veci samej. Za predpokladu, že je jeho výklad tohto ustanovenia správny, sa Bundesverwaltungsgericht následne pýta, či článok 11 ods. 1 smernice 97/13 v spojení s článkom 10 ES týkajúcim sa povinnosti lojálnej spolupráce neobmedzuje diskrečnú právomoc regulačného orgánu najmä vzhľadom na rozsudok z 13. januára 2004, Kühne & Heitz (C-453/00, Zb. s. I-837).
- 16 Bundesverwaltungsgericht sa predovšetkým pýta, či sa má článok 11 ods. 1 smernice 97/13 vykladať tak, že ukladá členským štátom povinnosť zohľadňovať pri výpočte výšky poplatku cieľ smernice a zabezpečiť ich dodržiavanie. Jedným z týchto cieľov je významné uľahčenie vstupu nových súťažiteľov na trh. Zachovanie platnosti sporných rozhodnutí o uložení poplatku však predstavuje obmedzenie

hospodárskej súťaže pre dotknuté podniky, ktoré sú znevýhodnené predovšetkým voči podnikom, ktoré včas napadli rozhodnutia, ktoré im boli určené, a dosiahli ich zrušenie. Podľa Bundesverwaltungsgericht, ak sa tento článok má vykladať ako zákaz takéhoto obmedzenia v oblasti hospodárskej súťaže, zásada spolupráce zakotvená v článku 10 ES môže mať za následok povinnosť zrušiť dotknuté rozhodnutia o uložení poplatku v súlade s vnútroštátnym právom bez toho, aby správny orgán disponoval voľnou úvahou.

- 17 Za týchto okolností Bundesverwaltungsgericht rozhodol konanie prerušiť a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 11 ods. 1 smernice 97/13... vykladať v tom zmysle, že tento článok bráni uloženiu poplatku za licenciu, pri ktorého výpočte sa vychádzalo z predpokladaných všeobecných administratívnych nákladov vnútroštátneho regulačného orgánu na obdobie 30 rokov?

V prípade kladnej odpovede na prvú otázku:

2. Majú sa článok 10 ES a článok 11 smernice [97/13] vykladať v tom zmysle, že ukládajú povinnosť zrušiť rozhodnutie o uložení poplatku, ktorým bol stanovený poplatok v zmysle prvej otázky a ktoré nebolo napadnuté napriek tomu, že to vnútroštátne právo umožňuje, ale nevyžaduje?“

- 18 Uznesením zo 6. decembra 2004 boli veci C-392/04 a C-422/04 spojené na účely ústnej časti konania a rozsudku.

O prvej otázke

Pripomienky účastníkov konania

- 19 Spoločnosti i-21 a Arcor, ako aj Komisia Európskych spoločenstiev uvádzajú, že článok 11 ods. 1 smernice 97/13 bráni poplatku, ako je ten, ktorý stanovuje dotknutá nemecká právna úprava vo vnútroštátnom konaní.
- 20 Nemecká vláda naproti tomu tvrdí, že tento článok nie je možné uplatniť v predmetných konaniach, pretože smernica 97/13 bola zrušená smernicou 2002/21 a táto smernica neobsahuje žiadne prechodné ustanovenia na uplatňovanie uvedeného článku.
- 21 Nemecká vláda tvrdí, že článok 11 ods. 1 smernice 97/13 v žiadnom prípade nebráni uloženiu poplatku, akým je poplatok stanovený nemeckou právnou úpravou. Na jednej strane, administratívne náklady uvedené v tomto článku zahŕňajú všeobecné administratívne náklady. Na strane druhej, uvedený článok neupresňuje, že poplatok môže zahŕňať iba skutočne vzniknuté administratívne náklady s vylúčením budúcich administratívnych nákladov. Zohľadnenie budúcich nákladov predstavuje záruku istoty pre podniky v tom, že sú si isté, že im v budúcnosti nebudú ukladané žiadne ďalšie poplatky za licenciu.

Odpoveď Súdneho dvora

- 22 Najprv je potrebné preskúmať tvrdenie nemeckej vlády, že článok 11 smernice 97/13 nie je možné uplatniť na spory vo veci samej z dôvodu zrušenia tejto smernice neskoršou smernicou.
- 23 V tejto súvislosti treba uviesť, že smernica 97/13 bola zrušená článkom 26 smernice 2002/21 s účinnosťou od 25. júla 1998 v súlade s ustanoveniami článku 28 ods. 1 druhého pododseku tejto smernice.
- 24 Zo znenia článkov 26 a 28 ods. 1 druhého pododseku však vyplýva, že zákonodarca nezamýšľal zasiahnuť do práv a povinností, ktoré vznikli počas účinnosti smernice 97/13, a že smernica 2002/21 sa vzťahuje iba na právne situácie, ktoré nastali po 25. júli 2003.
- 25 Napriek zrušeniu smernice 97/13 smernicou 2002/21 je teda namieste domnievať sa, že platnosť poplatku, akým je poplatok uložený spoločnostiam i-21 a Arcor rozhodnutiami zo 14. júna 2000 a z 18. mája 2001, teda v čase, kedy smernica 2002/21 ešte nebola uplatniteľná, je potrebné preskúmať so zreteľom na článok 11 ods. 1 smernice 97/13.
- 26 Rovnako je potrebné určiť, či pojem „administratívne náklady“ uvedený v tomto článku zahŕňa všeobecné administratívne náklady spojené so správami individuálnych licencií, vypočítané na obdobie 30 rokov.

- 27 Rozsah pôsobnosti článku 11 ods. 1 smernice 97/13 už Súdny dvor skúmal.
- 28 V rozsudku z 18. septembra 2003, *Albacom a Infostrada* (C-292/01 a C-293/01, Zb. s. I-9449, bod 25) Súdny dvor pripomenul, že článok 11 ods. 1 smernice 97/13 stanovuje, že cieľom poplatkov ukladaných členskými štátmi podnikom, ktoré sú držiteľmi individuálnych licencií, je výlučne krytie administratívnych nákladov na prácu vynaloženú v súvislosti s využívaním týchto licencií.
- 29 Zo znenia tohto ustanovenia tak, ako ho vyložil Súdny dvor v bode 25 už citovaného rozsudku *Albacom a Infostrada* vyplýva, že uvedená práca sa môže vzťahovať iba na štyri činnosti, a to udeľovanie, správu, kontrolu a používanie individuálnych licencií. Okrem toho musí byť poplatok primeraný vzhľadom na vyžadované množstvo práce a musí byť uverejnený príslušným a dostatočne podrobným spôsobom, aby boli informácie ľahko dostupné.
- 30 Tieto požiadavky zodpovedajú cieľom proporcionality, transparentnosti a zákazu diskriminácie systémov individuálnych licencií, ktoré sú uvedené v odôvodnení č. 2 smernice 97/13.
- 31 Je teda potrebné overiť, či spôsob výpočtu poplatku, o ktorý ide vo veci samej, spočívajúci v zohľadnení všeobecných nákladov na obdobie 30 rokov vzniknutých využívaním individuálnych licencií, je v súlade s ustanoveniami článku 11 ods. 1 smernice 97/13 vo svetle týchto cieľov.

- 32 V tejto súvislosti je potrebné v prvom rade zdôrazniť, že pojem administratívne náklady je dostatočne široký na to, aby zahŕňal tzv. „všeobecné“ administratívne náklady.
- 33 Tieto všeobecné administratívne náklady sa však môžu vzťahovať iba na štyri činnosti výslovne uvedené v článku 11 ods. 1 smernice 97/13 a pripomenuté v bode 29 tohto rozsudku.
- 34 Podľa informácií poskytnutých Súdnemu dvoru však výpočet výšky poplatku, o ktorý ide vo veci samej, zahŕňa náklady súvisiace s inými úlohami, akými sú všeobecný dozor regulačného orgánu a predovšetkým kontrola prípadného zneužívania dominantného postavenia.
- 35 Tento druh kontroly ide nad rámec práce prísne vzniknutej využívaním individuálnych licencií, z čoho vyplýva, že zohľadnenie nákladov s tým spojených je v rozpore s ustanoveniami článku 11 ods. 1 smernice 97/13.
- 36 V druhom rade je dôležité zabezpečiť, aby všeobecné administratívne náklady vzťahujúce sa na štyri činnosti uvedené v článku 11 ods. 1 smernice 97/13 bolo možné odhadnúť na obdobie 30 rokov a zahrnúť do výpočtu výšky poplatku.
- 37 Z pripomienok, ktoré Súdnemu dvoru predložili spoločnosti i-21 a Arcor, ako aj Komisia vyplýva, že spoľahlivosť odhadu na tak dlhé obdobie je s ohľadom na charakteristiky odvetvia telekomunikácií problematická. Keďže sa totiž toto odvetvie dynamicky vyvíja, zdá sa byť obtiažne predpovedať situáciu na trhu a počet telekomunikačných podnikov na niekoľko rokov dopredu, tobôž na obdobie 30

rokov. Počet individuálnych licencií, ktoré budú spravované v budúcnosti, a teda výška všeobecných nákladov na túto správu, sú preto neisté. Okrem toho uplatniteľná právna úprava podlieha významným zmenám, ako to potvrdzujú nové smernice prijaté v roku 2002, vrátane smernice 2002/21, ktorá zrušila smernicu 97/13. Tieto legislatívne zmeny môžu rovnako ovplyvniť rozsah administratívnych nákladov, ktoré vzniknú správou individuálnych licencií.

- 38 Nespoľahlivosť odhadu a jeho účinky na výpočet výšky poplatku má dôsledky na jeho zlučiteľnosť s požiadavkami proporcionality, transparentnosti a zákazu diskriminácie.
- 39 Výpočet všeobecných nákladov na obdobie 30 rokov vyžaduje najprv približný výpočet nákladov, ktoré prípadne v budúcnosti vzniknú a ktoré pojmovo nezodpovedajú skutočne vynaloženým nákladom. V prípade neexistencie mechanizmu revízie výšky požadovaného poplatku tento poplatok nemôže byť primeraný vzhľadom na vyžadované množstvo práce, ako to výslovne vyžaduje článok 11 ods. 1 smernice 97/13.
- 40 Následne tento systém výpočtu, ktorý nie je založený na skutočne vzniknutých nákladoch, môže porušovať požiadavku na uverejnenie podrobných údajov týkajúcich sa poplatku, ktorú stanovuje článok 11 ods. 1 smernice 97/13, a tým cieľ transparentnosti.
- 41 Napokon povinnosť všetkých telekomunikačných podnikov zaplatiť sumu zodpovedajúcu všeobecným nákladom na obdobie 30 rokov nezohľadňuje skutočnosť, že niektoré podniky možno môžu pôsobiť na trhu iba niekoľko rokov, a teda môže viesť k diskriminačnému zaobchádzaniu.

- 42 Z uvedeného vyplýva, že článok 11 ods. 1 smernice 97/13 bráni uloženiu poplatku za individuálne licencie, ak sa pri výpočte vychádzalo zo všeobecných administratívnych nákladov regulačného orgánu spojených s využívaním týchto licencií na obdobie 30 rokov.

O druhej otázke

Pripomienky účastníkov konania

- 43 Spoločnosti i-21 a Arcor, ako aj Komisia zhodne tvrdia, hoci každá z iných dôvodov, že ustanovenia článku 10 ES v spojení s ustanoveniami článku 11 ods. 1 smernice 97/13 bránia zachovaniu platnosti protiprávneho správneho aktu, akým sú rozhodnutia o uložení poplatku, o ktoré ide vo veci samej, a požadujú, aby členský štát vrátil sumy, ktoré protiprávne vybral.
- 44 Spoločnosť i-21 uvádza, že zachovanie platnosti takéhoto správneho aktu je v rozpore so zásadou prednosti práva Spoločenstva a s požiadavkou chrániť jeho potrebný účinok. Podľa tejto spoločnosti aj keď Súdny dvor uznáva význam zásady právnej istoty, táto zásada nemá vždy prednosť pred zásadou zákonnosti. Spoločnosť i-21 zdôrazňuje, že v už citovanom rozsudku Kühne & Heitz Súdny dvor konštatoval, že správny akt, ktorý nadobudol účinky veci rozhodnutej na základe rozsudku, ktorý nemožno napadnúť opravným prostriedkom, možno za určitých podmienok zrušiť, ak je v rozpore s právom Spoločenstva. Spoločnosť i-21 sa domnieva, že uvedené sa vzťahuje aj na prípad, keď ide o správny akt, ktorý nebol predmetom súdneho rozhodnutia, a ktorý sa jednoducho stal právoplatným v dôsledku uplynutia lehoty na podanie opravného prostriedku.

- 45 Arcor sa domnieva, že už citovaný rozsudok Kühne & Heitz nie je relevantný, keďže sa týka nepriamej kolízie vnútroštátneho procesného predpisu s hmotno-právnym predpisom Spoločenstva, pričom prvý predpis vylučuje použitie druhého predpisu. Podľa spoločnosti Arcor treba spor vo veci samej považovať za prípad priamej kolízie dvoch hmotno-právných predpisov. Článok 11 ods. 1 smernice 97/13 v spojení s článkom 10 ES vyžaduje vrátenie poplatkov vybraných v rozpore s článkom 11, zatiaľ čo vnútroštátna právna úprava toto vrátenie zakazuje. Arcor sa domnieva, že v takomto prípade právo Spoločenstva musí mať prednosť pred kolidujúcim vnútroštátnym právom.
- 46 Komisia naproti tomu tvrdí, že už citovaný rozsudok Kühne & Heitz je vhodným odrazovým mostíkom a pripomína, že správny akt, ktorý nebol v stanovených lehotách napadnutý, v zásade nemožno zrušiť. Komisia ďalej uvádza, že v prejednávanej veci je potrebné overiť, či sa má zachovanie platnosti protiprávných rozhodnutí o uložení poplatku so zreteľom na článok 11 ods. 1 smernice 97/13 predsa len považovať za „jednoducho neudržateľné“ vykonaním tohto prieskumu s ohľadom na zásady ekvivalencie a efektivity.
- 47 Pokiaľ ide o zásadu ekvivalencie, Komisia uvádza, že podľa nemeckého práva nie je možné zachovať platnosť správneho aktu, ktorý je zjavne protiprávny podľa vnútroštátneho práva. Ak by sa toto preskúmanie vykonalo tiež vo vzťahu k právu Spoločenstva, podľa Komisie by z toho vyplynulo, že rozhodnutia o uložení poplatku, o ktoré ide vo veci samej, a predpisy, o ktoré sa opierajú, sa vo vzťahu k článku 11 ods. 1 smernice 97/13 musia považovať za zjavne protiprávne.
- 48 Komisia dochádza k rovnakému záveru aj pokiaľ ide o zásadu efektivity. Domnieva sa, že zachovanie platnosti rozhodnutí o uložení poplatku prakticky znemožňuje výkon práv vyplývajúcich z uvedeného článku 11 ods. 1 tým, že dovoľuje nadmernú kompenzáciu, ktorá má za následok obmedzenie hospodárskej súťaže počas obdobia 30 rokov.

Odpoveď Súdneho dvora

- 49 Je potrebné upresniť rámec, do ktorého je položená otázka zasadená. Napriek tvrdeniu Arcoru sa druhá otázka netýka kolízie dvoch hmotno-právnych noriem týkajúcich sa vrátenia protiprávne vybratých poplatkov. Ani ustanovenia článku 11 ods. 1 smernice 97/13, ani ustanovenia TKG a TKLGebV, ako sú uvedené v spise predloženom Súdnemu dvoru, sa totiž týmto vrátením nezaoberajú.
- 50 Otázka sa naproti tomu týka vzťahu medzi článkom 11 ods. 1 smernice 97/13 a § 48 zákona o správnom konaní, tak ako ho vykladá Bundesverwaltungsgericht. Podľa tohto § 48 sa rozhodnutia o uložení poplatku po uplynutí určitej lehoty stávajú právoplatnými a ich adresáti už nedisponujú opravnými prostriedkami, ktoré by im umožňovali uplatňovať právo vyplývajúce z tohto článku 11 ods. 1, s výhradou povinnosti príslušného správneho orgánu zrušiť protiprávny správny akt, ktorého zachovanie platnosti je „jednoducho neudržateľné“.
- 51 Právo Spoločenstva v súlade so zásadou právnej istoty nevyžaduje, aby bol správny orgán v zásade povinný zrušiť správne rozhodnutie, ktoré sa po uplynutí primeranej lehoty na podanie opravného prostriedku alebo po vyčerpaní opravných prostriedkov stalo právoplatným (pozri rozsudok Kühne & Heitz, už citovaný, bod 24). Rešpektovanie tejto zásady umožňuje vyhnúť sa nekonečnému spochybňovaniu správnych aktov, ktoré vyvolávajú právne účinky (pozri analogicky rozsudok zo 14. septembra 1999, Komisia/AssiDomän Kraft Products a i., Zb. s. I-5363, bod 61).

- 52 Súdny dvor však uznal, že v niektorých prípadoch možno túto zásadu obmedziť. V bode 28 už citovaného rozsudku Kühne & Heitz tak rozhodol, že správny orgán príslušný na prijatie správneho rozhodnutia je na základe zásady spolupráce vyplývajúcej z článku 10 ES povinný opätovne preskúmať svoje rozhodnutie a prípadne ho zrušiť, ak sú splnené štyri podmienky. Po prvé, správny orgán má podľa vnútroštátneho práva právomoc zrušiť toto rozhodnutie. Po druhé, dotknuté rozhodnutie sa v dôsledku rozsudku vnútroštátneho súdu vydaného v poslednom stupni stalo právoplatným. Po tretie, uvedený rozsudok je so zreteľom na neskoršiu judikatúru Súdneho dvora založený na nesprávnom výklade práva Spoločenstva, ktorý bol vykonaný bez toho, aby bol Súdnemu dvoru podaný návrh na začatie prejudiciálneho konania za podmienok stanovených v článku 234 ods. 3 ES. Po štvrté, dotknutý subjekt sa bezprostredne po tom, ako sa o uvedenej judikatúre dozvedel, obrátil na správny orgán.
- 53 Vec, v ktorej bol vyhlásený už citovaný rozsudok Kühne & Heitz, sa však značne odlišuje od vnútroštátnych konaní. Podnik Kühne & Heitz NV totiž vyčerpal všetky opravné prostriedky, ktoré mal k dispozícii, zatiaľ čo i-21 a Arcor, podniky vo veci samej, nevyužili svoje právo podať opravný prostriedok proti rozhodnutiam o uložení poplatku, ktoré im boli adresované.
- 54 V dôsledku toho nie je už citovaný rozsudok Kühne & Heitz, napriek názoru spoločnosti i-21, relevantný pre určenie, či v situácii, akou je situácia vo veci samej, je správny orgán povinný opätovne preskúmať rozhodnutia, ktoré sa stali právoplatnými.
- 55 Žaloba podaná na vnútroštátny súd má za cieľ vrátenie poplatkov, ktoré boli zaplatené na základe právoplatných rozhodnutí o uložení poplatku z dôvodu, že podľa § 48 zákona o správnom konaní, ako ho vykladá Bundesverwaltungsgericht, je príslušný správny orgán povinný zrušiť tieto rozhodnutia.

- 56 Vzniká teda otázka, či na účely ochrany práv jednotlivcov vyplývajúcich z práva Spoločenstva môže vnútroštátny súd rozhodujúci o takýchto opravných prostriedkoch uznať existenciu takejto povinnosti správneho orgánu.
- 57 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry, v prípade neexistencie právnej úpravy Spoločenstva pre príslušnú oblasť, je vecou vnútroštátneho právneho poriadku každého členského štátu stanoviť procesné podmienky, ktoré majú zabezpečiť ochranu práv, ktoré jednotlivcom vyplývajú z práva Spoločenstva podľa zásady procesnej autonómie členských štátov pod podmienkou, že takéto pravidlá nie sú menej priaznivé ako pravidlá upravujúce obdobné situácie vnútroštátnej povahy (zásada ekvivalencie), a že nevedú k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu výkonu práv priznaných právnym poriadkom Spoločenstva (zásada efektivity) (pozri najmä rozsudky zo 16. mája 2000, Preston a i., C-78/98, Zb. s. I-3201, bod 31, a zo 7. januára 2004, Wells, C-201/02, Zb. s. I-723, bod 67).
- 58 Pokiaľ ide o zásadu efektivity, táto vyžaduje, aby pravidlá uplatniteľné na zaobchádzanie s rozhodnutiami o uložení poplatku, ktoré sa opierajú o právnu úpravu nezlučiteľnú s článkom 11 ods. 1 smernice 97/13, nespôsobovali nemožnosť alebo nadmerné sťaženie výkonu práv priznaných touto smernicou.
- 59 Je dôležité, aby dotknuté podniky mali možnosť proti takýmto rozhodnutiam podať v primeranej lehote od ich oznámenia opravný prostriedok a uplatniť si práva vyplývajúce z práva Spoločenstva, najmä z článku 11 ods. 1 smernice 97/13.

- 60 Vo vnútroštátnych konaniach nebolo uplatňované, že pravidlá o podávaní opravných prostriedkov, a najmä jednomsačná lehota stanovená na tento účel, sú neprimerané.
- 61 Okrem toho treba pripomenúť, že podľa ustanovenia § 48 ods. 1 zákona o správnom konaní je protiprávny správny akt možné zrušiť aj po nadobudnutí právoplatnosti.
- 62 Pokiaľ ide o zásadu ekvivalencie, táto zásada vyžaduje, aby sa všetky pravidlá, ktoré sa uplatňujú na opravné prostriedky, vrátane stanovených lehôt, uplatňovali bez rozdielu na opravné prostriedky založené na porušení práva Spoločenstva a opravné prostriedky založené na porušení vnútroštátneho práva.
- 63 Z toho vyplýva, že ak vnútroštátne predpisy, ktoré sa uplatňujú na opravné prostriedky, ukladajú povinnosť zrušiť správny akt protiprávny so zreteľom na vnútroštátne právo, hoci sa tento akt stal právoplatným, ak by zachovanie jeho platnosti bolo „jednoducho neudržateľné“, rovnaká povinnosť zrušiť akt sa musí za rovnocenných podmienok vzťahovať na správny akt, ktorý je v rozpore s právom Spoločenstva.
- 64 Zo skutočností, ktoré uvádza vnútroštátny súd, vyplýva, že pre posúdenie znakov výrazu „jednoducho neudržateľné“ vnútroštátny súd skúmal, či zachovanie platnosti dotknutých rozhodnutí o uložení poplatku vo vnútroštátnych konaniach porušuje vo vnútroštátnom práve uplatňované zásady rovnosti zaobchádzania, spravodlivosti, verejného poriadku alebo dobrej viery, a či je nezlučiteľnosť rozhodnutí o uložení poplatku s normami vyššej právnej sily zjavná.

- 65 Pokiaľ ide o zásadu rovnosti zaobchádzania, podľa názoru Bundesverwaltungsgericht táto zásada nebola porušená, keďže podniky ako i-21 a Arcor, ktorých rozhodnutia o uložení poplatku zostali platné, nevykonali svoje právo napadnúť tieto rozhodnutia. Ich situácia teda nie je porovnateľná so situáciou podnikov, ktoré toto právo vykonali a dosiahli zrušenie rozhodnutí o uložení poplatku, ktoré im bol adresované.
- 66 Takéto uplatnenie zásady rovnosti zaobchádzania stanovenej v právnej úprave, o ktorú ide vo veci samej, nerozlišuje, či sa spor týka situácie vyplývajúcej z vnútroštátneho práva alebo situácie vyplývajúcej z práva Spoločenstva, a teda zjavne nie je porušením zásady ekvivalencie.
- 67 Okrem toho nebolo tvrdené, že zásady verejného poriadku, dobrej viery alebo spravodlivosti boli uplatňované rozdielnym spôsobom podľa povahy sporu.
- 68 Naproti tomu bola nastolená otázka, či bol pojem zjavnej protiprávnosti uplatnený ekvivalentne. Podľa Komisie vnútroštátny súd skúmal, či sa rozhodnutia o uložení poplatku opierali o zjavne protiprávnu úpravu vo vzťahu k normám vyššej právnej sily, a to TKG a nemeckej ústave, avšak toto skúmanie nevykonal alebo nevykonal dostatočne vo vzťahu k právu Spoločenstva. Komisia uviedla, že táto právna úprava je zjavne protiprávna so zreteľom na ustanovenia článku 11 ods. 1 smernice 97/13, a teda že zásada ekvivalencie nebola rešpektovaná.

- 69 Ak je správny orgán podľa vnútroštátneho práva povinný zrušiť právoplatné správne rozhodnutie, ktoré je zjavne nezlučiteľné s vnútroštátnym právom, rovnaká povinnosť musí existovať v prípade, ak je toto rozhodnutie zjavne nezlučiteľné s právom Spoločenstva.
- 70 Na účely posúdenia, do akej miery je článok 11 ods. 1 smernice 97/13 jasný a či nezlučiteľnosť vnútroštátneho práva s týmto článkom je alebo nie je zjavná, je potrebné zohľadniť ciele uvedenej smernice, ktorá je súčasťou opatrení úplnej liberalizácie telekomunikačných služieb a infraštruktúr, a ktorej cieľom je uľahčiť vstup nových operátorov na trh (pozri v tomto zmysle rozsudok Albacom a Infostrada, už citovaný, bod 35). V tomto ohľade uloženie príliš vysokého poplatku kryjúceho predpokladané všeobecné náklady na obdobie 30 rokov môže vážne narušiť hospodársku súťaž, ako to vnútroštátny súd zdôraznil vo svojich návrhoch na začatie prejudiciálneho konania, a v rámci tohto posúdenia predstavuje významný faktor.
- 71 Je vecou vnútroštátneho súdu so zreteľom na uvedené skutočnosti posúdiť, či právna úprava, ktorá je jasne v rozpore s právom Spoločenstva, akou je právna úprava, o ktorú sa opierajú rozhodnutia o uložení poplatku vo veci samej, je zjavne protiprávna v zmysle príslušného vnútroštátneho práva.
- 72 V dôsledku uvedeného je na druhú otázku potrebné odpovedať tak, že článok 10 ES v spojení s článkom 11 ods. 1 smernice 97/13 ukladá vnútroštátnemu súdu povinnosť posúdiť, či právna úprava, ktorá je jasne v rozpore s právom Spoločenstva, akou je právna úprava, o ktorú sa opierajú rozhodnutia o uložení poplatku vo veci samej, je zjavne protiprávna v zmysle príslušného vnútroštátneho práva. Ak je to tak, je vecou tohto vnútroštátneho súdu vyvodiť všetky dôsledky, ktoré z toho podľa jeho vnútroštátneho práva vyplývajú, pokiaľ ide o zrušenie týchto rozhodnutí.

O trovách

- 73 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnyim dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

1. Článok 11 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/13/ES z 10. apríla 1997 o spoločnom rámci pre všeobecné oprávnenia a individuálne licencie v oblasti telekomunikačných služieb [*neoficiálny preklad*] bráni uloženiu poplatku za individuálne licencie, ak sa pri výpočte jeho výšky vychádzalo zo všeobecných administratívnych nákladov regulačného orgánu spojených s využívaním týchto licencií na obdobie 30 rokov.
2. Článok 10 ES v spojení s článkom 11 ods. 1 smernice 97/13 ukladá vnútroštátnemu súdu povinnosť posúdiť, či právna úprava, ktorá je jasne v rozpore s právom Spoločenstva, akou je právna úprava, o ktorú sa opierajú rozhodnutia o uložení poplatku vo veci samej, je zjavne protiprávna v zmysle príslušného vnútroštátneho práva. Ak je to tak, je vecou tohto vnútroštátneho súdu vyvodiť všetky dôsledky, ktoré z toho podľa jeho vnútroštátneho práva vyplývajú, pokiaľ ide o zrušenie týchto rozhodnutí.

Podpisy